

6. LOKAKUUTA 2026

TALOUSSUUNNITELMA 2027-2029
KASVATUS- JA OPETUSLAUTAKUNTA

Hyvinvointipalvelut

Hyvinvointipalvelut Selite	TP 2025	TA+Muut. 2026	TA 2027	Ero%	TS 2028	TS 2029
Toimintatuotot	2 906 105	2 519 900	2 614 100	3,7 %	2 603 600	2 606 600
Toimintakulut	-39 424 611	-41 525 400	-42 511 500	2,4 %	-42 875 300	-43 737 700
Toimintakate	-36 518 507	-39 005 500	-39 897 400	2,3 %	-40 271 700	-41 131 100

Hyvinvointipalvelut Selite	TP 2025	TA+Muut. 2026	TA 2027	Ero%	TS 2028	TS 2029
TOIMINTATUOTOT						
Myyntituotot	1 031 106	951 800	929 600	-2,3 %	929 800	929 800
Maksutuotot	873 490	826 000	883 000	6,9 %	875 500	878 500
Tuet ja avustukset	842 404	596 900	640 500	7,3 %	640 500	640 500
Muut toimintatuotot	159 105	145 200	161 000	10,9 %	157 800	157 800
Toimintatuotot	2 906 105	2 519 900	2 614 100	3,7 %	2 603 600	2 606 600
TOIMINTAKULUT						
Henkilöstökulut	-20 889 482	-21 447 100	-22 041 500	2,8 %	-22 276 300	-22 908 900
Palvelujen ostot	-7 475 353	-8 132 300	-7 849 800	-3,5 %	-7 900 700	-8 028 400
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	- 762 216	- 778 700	- 753 800	-3,2 %	- 735 000	- 745 000
Avustukset	-3 641 604	-3 737 500	-3 984 500	6,6 %	-3 944 500	-3 894 500
Muut toimintakulut	-6 655 957	-7 429 800	-7 881 900	6,1 %	-8 018 800	-8 160 900
Toimintakulut	-39 424 611	-41 525 400	-42 511 500	2,4 %	-42 875 300	-43 737 700
Toimintakate	-36 518 507	-39 005 500	-39 897 400	2,3 %	-40 271 700	-41 131 100
Rahoitustuotot ja -kulut	49	0	0		0	0
Vuosikate	-36 518 458	-39 005 500	-39 897 400	2,3 %	-40 271 700	-41 131 100
Poistot ja arvonalentumiset	- 385 784	-34 800	-73 700	111,8 %	-52 500	-42 700
Tilikauden tulos	-36 904 242	-39 040 300	-39 971 100	2,4 %	-40 324 200	-41 173 800

INVESTOINNIT

Hyvinvointipalvelualueen investointeja ovat sekä varhaiskasvatuksen että perusopetuksen ICT-järjestelmähankinnat. Talousarvio 2027 esitykseen huomioitu varhaiskasvatuksen eVaka käyttöönnoton järjestelmäkuluja. Suunnitteluvuosien aikana on tarkoitus toteuttaa myös tekoäly- ja robotiikan kokeiluja.

HYVINVOINTIPALVELUT IRTAIN OMAISUUS	TAE 2027	TS 2028	TS 2029	TS 2030	TS 2031
Menot	-20 000	-20 000	-210 000	-300 000	
Netto	-20 000	-20 000	-210 000	-300 000	0

MÄÄRÄRAHAN KÄYTÖN ARVIOITU JAKAUTUMINEN:

	TAE2027
40 HYVINVOINTI	20 000
4400 Varhaiskasvatus	20 000
Varhaiskasvatuksen ICT-järjestelmät	20 000

TOIMINNAN KUVAUS

Hyvinvointipalveluiden kokonaistavoitteena on Heinolan asukkaiden hyvinvointi ja kaupungin elinvoimaisuuden kehittyminen.

Hyvinvointipalvelualueen toimintaan kuuluvat kaupungin varhaiskasvatuspalvelut, opetus- ja koulutuspalvelut, nuorisopalvelut, kirjasto- ja museopalvelut, liikuntapalvelut ja työllisyyspalvelut ml. työpaja Torpan ja lintuhoitolan toiminta. Lisäksi palvelualueen toimintaa ovat maahanmuuton koordinoinnin tehtävät, palveluliikennesuunnittelu, johon mm. koulukuljetukset kuuluvat, kaupungin järjestöavustusten ja koko kaupunkiorganisaation kattava hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen eli hyte-työ. Hyvinvointipalvelualue on sekä hyvinvoinnin edistämisen lautakunnan että kasvatus- ja opetuslautakunnan alaista toimintaa.

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista opetuksen, kasvatuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka ja lapsen hyvinvointi.

Heinolan kaupungin toimintana varhaiskasvatus tarkoittaa päiväkotien toimintaa, esiopetusta, perhepäivähoitoa ja avointa varhaiskasvatustoimintaa, joka on yhteistyötä lapsiperheiden kanssa. Lasten huoltajilla on mahdollisuus valita kunnallisen varhaiskasvatuspaikan vaihtoehtona lapsen kotihoidontuki tai yksityishoidon tuki.

Heinolassa on viisi varhaiskasvatusaluetta. Pohjoiseen alueeseen kuuluvat Kirkkis-talon varhaiskasvatuksen toiminta ja Kettukallion päiväkoti ja esiopetus. Eteläiseen alueeseen kuuluvat Sinilähde-talon päiväkoti ja esiopetus sekä Vierumäen päiväkoti ja esiopetus. Lisäksi on Jyrängön alue, Kailaan alue ja Tommolalan alue.

Opetus ja koulutus

Opetus- ja koulutuspalvelut vastaavat perus- ja lukiokoulutuksen sekä taiteen perusopetuksen musiikinopetuksen järjestämisestä. Opiskeluhoollon asiantuntijapalvelut ovat hyvinvointialueen toimintaa ja sitä toteutetaan yhteistyössä varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja lukion kanssa. Oppilasruokailu ja puhtauspalvelut hankitaan sisäisenä palveluna kaupunkiympäristön palvelualueelta ja rakennusten ja piha-alueiden kunnossapitopalvelut hankitaan konserniyhtiö Heinolan Tilapalvelut Oy:ltä.

Heinolassa yläkoulun perusopetus on keskitetty Lyseonmäen koululle ja perusopetuksen alakouluja ovat Kailas-talo, Kirkkis-talo, Sinilähde-talo, Jyrängön ja Vierumäen koulu, joiden hallinto on yhdistetty Sinilähde-talon koulun hallinnon kanssa. Heinolassa on myös lukio ja taiteen perusopetusta antava musiikkiopisto.

Virikkeellinen elämä -vastuualue

Virikkeellinen elämä -vastuualueen toimintaan kuuluvat kirjasto-, liikunta-, museo- ja nuorisopalvelut, lintuhoitola ja vuoden 2026 alusta työpaja Torpan ja työllisyyskoordinaattorin toiminta.

Kirjastopalvelut ovat lakisääteistä peruspalvelua ja lisäksi kirjaston tehtävänä on ylläpitää lasten monipuolista lukutaitoa. Kirjasto järjestää myös kirjailijavierailuja ja muita toimintaansa liittyviä tapahtumia. Myös ikääntyvien yliopiston luennot ovat osa kirjaston järjestämää toimintaa Heinolan asukkaille. Toistaiseksi Heinolan kirjasto palvelee kaupungintalolla väistötiloissa. Lisäksi kirjastoauto palvelee kouluja ja päiväkoteja sekä maantieteellisesti koko Heinolan aluetta.

Liikuntapalvelut tarjoavat kaupungin asukkaille liikunta-aktiviteetteja ja muita terveyttä ja hyvinvointia edistäviä palveluja ja tapahtumia. Lisäksi liikuntapalveluiden tehtävänä on tehdä yhteistyötä ja tukea kansalaistoimintaa, johon myös urheiluseurojen toiminta kuuluu.

Heinolan kaupungin liikuntapaikkoja ovat uimahalli, jäähalli, Kirkkonkylän liikuntahalli, urheilupuisto, kaupunginosakentät, ulkoilureitit sekä uimarannat. Liikuntapaikat ovat myös varhaiskasvatuksen, koulujen, liikuntaryhmien ja urheiluseurojen ja muiden järjestöjen käytettävissä. Kaupunkiympäristön palvelualue vastaa liikuntapaikkojen kunnossapidosta.

Lintuhoitola on kuulunut virikkeellisen elämän vastuualueeseen vuoden 2025 alusta. Lintuhoitolan perustehtävä on loukkaantuneiden luonnonvaraisten lintujen hoitaminen ja vapauttaminen takaisin luonnolliseen elinympäristöön, aina kun se on mahdollista.

Museopalveluiden tehtävä on tallentaa, tutkia ja esitellä paikallista historiaa ja kulttuuria. Lisäksi museo toteuttaa kulttuuriperintökasvatusta ja tarjoaa näyttelyillään elämyksiä museon eri kohderyhmille. Museotoiminta pohjautuu sekä vaihtuviin näyttelyihin että laajaan esinekokoelmaan ja taideteoksiin. Heinolassa on kolme museota; Heinolan kaupunginmuseo, Heinolan taidemuseo ja lääninkivalteri Aschanin talo.

Nuorisopalvelujen tehtävänä on luoda edellytyksiä nuorisotyölle ja -toiminnalle järjestämällä nuorille suunnattuja palveluja ja tiloja sekä tukea nuorten kansalaistoimintaa. Nuorisopalvelut vastaavat perusnuorisotyöstä, etsivästä nuorisotyöstä ja koulunuorisotyöstä. Lisäksi nuorisopalvelut ylläpitävät bändikämppejä, seikkailukeskusta ja skeittihallia sekä järjestävät erilaista toimintaa nuorten kanssa hankerahoituksella.

Nuorisopalveluihin kuuluu myös matalan kynnyksen Ohjaamo-palvelu, jonka avulla nuoria ohjataan eri organisaatioiden tarjoamiin palveluihin. Heinolassa toimii Itä-Hämeen ohjaamo, joka on Heinolan, Hartolan ja Sysmän yhteinen palvelu.

Ohjaamon kumppaneita ovat mm. kaikki kaupungin palvelutuottajat, työvoimaviranomainen, koulutuskeskus Salpaus, Jyränkölän setlementti, Heinolan seurakunta ja Päijät-Hämeen hyvinvointialue.

Työpaja Torppa ja työllisyyskoordinaattori tekevät tiivistä yhteistyötä mm. Päijät-Hämeen hyvinvointialueen, Jyränkölän setlementin, Koulutuskeskus Salpauksen ja työvoimaviranomaisen eli Päijät-Hämeen työllisyysalueen kanssa. Heinola on kuulunut Päijät-Hämeen työllisyysalueeseen valtakunnallisen TE-uudistuksen toteuduttua vuoden 2025 alusta. Myös kaupungin maahanmuutto- ja kotopalvelut tekevät yhä enemmän yhteistyötä työvoimaviranomaisen ja Jyränkölän setlementin kanssa kotouttamisen ja maahanmuuttajien työllistämisen asioissa.

Palvelualuejohtajan vastuualue

Palvelualuejohtajan vastuualueen keskeistä toimintaa on kunnille lakisääteinen hyvinvoinnin edistäminen eli hyte-työ, yhdyspintatyö Päijät-Hämeen hyvinvointialueen kanssa, keskitetyt palvelut, koulukuljetusten järjestäminen ja järjestöavustusten myöntäminen.

Kunnille annettua hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtävää toteutetaan hyvinvointisuunnitelman mukaisesti. Hyvinvointisuunnitelmaan linkittyvät mm. lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, ehkäisevän päihdetyön suunnitelma, ikäihmisten hyvinvointisuunnitelma, ravitsemusterveyden suunnitelma, työllisyydenhoitosuunnitelma ja kotoutumissuunnitelma.

Hyte-työtä tehdään yhdessä kumppaniverkoston kanssa, ja keskeisiä Heinolan kaupungin yhteistyökumppaneita hyte-työssä ovat Päijät-Hämeen hyvinvointialue, Jyränkölän Setlementti, Heinolan seurakunta, Koulutuskeskus Salpaus ja useat paikalliset ja alueelliset järjestöt ja yhdistykset.

Kaupungin oma hyte-työ linkittyy koko kaupunkiorganisaation toimintaan ja sitä koordinoi kaupungin strateginen hyvinvoinnin edistämisen työryhmä HYRY. Yhdyspintayhteistyö Päijät-Hämeen hyvinvointialueen kanssa on keskeinen osa hyte-työtä.

Keskitettyihin palveluihin on koottu varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja lukion palvelusihteereiden ja asiantuntijoiden toimintaa. Ko. asiantuntijat toimivat pääsääntöisesti työyksiköissä.

Koulukuljetusjärjestelyt suunnitellaan ja toimintaa koordinoidaan yhteistyössä varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kanssa.

Lisäksi palvelualuejohtaja ohjaa yhdessä hyte-asiantuntijan ja virikkeellisen elämän vastuualuejohtajan kanssa järjestöyhteistyötä ja järjestöavustusten myöntämistä.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA SEN MUUTOKSET

Valtiolta tulevat talouspaineet haastavat kuntataloutta, mikä vaikuttaa saatavien valtionavustusten ja hankerahoitusten määrään. Hankerahoitusta ja avustuksia on saatu erityisesti ministeriöltä varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kehittämishankkeisiin, työpaja Torpan toimintaan ja lintuhoitolalle.

Hyvinvointipalvelualueen toimintaympäristön merkittäviä muutoksia ovat viime vuosina olleet valtakunnallinen hyvinvointialueuudistus ja TE-uudistus, jonka vuoksi Heinola on liittynyt Päijät-Hämeen työllisyysalueeseen yhdessä Asikkalan, Hartolan, Hollolan, Iitin, Orimattilan, Padasjoen ja Sysmän kanssa. Työllisyysalue hoitaa alueen työvoimaviranomaisen tehtäviä ja työllisyysalueen vastuukuntana toimii Hollola.

Koko Suomen työllisyystilanne on haastava ja erityisen korkeaa työttömyys on Päijät-Hämeen alueella ja varsinkin Lahdessa ja Heinolassa. Heinolan työttömyysprosentti on vaihdellut 14.5 %:n ja 17.1 %:n välillä vuoden 2026 aikana. Heinolan työttömyysaste on pysynyt koko vuoden ajan Päijät-Hämeen ja valtakunnallisen keskiarvon yläpuolella ollen maakunnan toiseksi korkein Lahden jälkeen.

Vaikea työttömyystilanne, yksinhuoltajuus ja yleinen taloustilanne kuormittavat lapsiperheitä Heinolassa. Tilastokeskuksen tilastoinnin mukaan Heinolassa asuu yli 400 pienituloisessa perheessä elävää lasta. Lapsia, joiden perhe on kokonaan perusturvan varassa, on noin 140. Myös nuorten syrjäytymisvaara on tunnistettu ja vakava ilmiö, johon myös erilaisten lieveilmiöiden esiintyminen kouluissa voi liittyä.

Lisäksi Suomen väestökehitystä on viime vuosina leimannut matala syntyvyys ja väestön ikääntyminen. Heinolan kaupungin asukkaista on yli 65-vuotiaita runsaat 37 %. Lasten vähäinen syntyvyys vaikuttaa Heinolassa erityisesti varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen lasten ja oppilaiden määrään.

TOIMINNAN PAINOPISTEALUEET

Vuonna 2027 painotetaan erityisesti lapsiperheiden arjen tukemista ja nuorten hyvinvointiin satsaamista. Harrastemallitoimintana jatkuu, tavoitteena tarjota kaikille lapsille ja nuorille harrastamisen mahdollisuuksia koulupäivän jälkeen. Samoin harrastesetelitoiminta jatkuu, ja harrastesetelin avulla vähävaraisen perheen jäsen voi löytää harrastuksen esim. järjestöjen tai urheiluseurojen tarjonnasta. Myös avoimessa varhaiskasvatuksessa tehtävää lapsiperhetyötä tehdään yhä paremmin saavutettavaksi.

Epäasiallisen käyttäytymisen ja erilaisten kouluissa esiintyneiden lieveilmiöiden ehkäisemiseksi jatketaan Turvallinen koulupäivä -mallin käyttöönottoa. Kyseinen malli on suunniteltu yhteistyössä Päijät-Hämeen koulujen kanssa ja sen avulla saadaan yhtenäiset käytännöt ja ohjeet, miten varmistetaan turvallista koulunkäyntiä ja koulutyön rauhaa.

Syksyllä 2026 tuli voimaan perusopetuslain muutos lasten ja nuorten liikunnallisen elämäntavan edistämiseksi. Tavoitteena on lisätä liikuntahetkiä ja -mahdollisuuksia esiopetuksen ja perusopetuksen koulupäivien arjen tilanteisiin ja helposti toteutettaviksi. Samalla haetaan mahdollisuuksia lisätä liikuntamahdollisuuksia helposti toteutettavasti kaikkien ikäryhmien arjen toimintaan.

Työllisyydenhoitoon ja työpajatoimintaan rakennetaan uusia toimintatapoja yritysten ja yhteistyökumppaneiden kanssa, jotta erityisesti nuoret ja pitkäaikaistyöttömät löytävät työtä.

Oppilasmäärän laskiessa varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palveluverkosta tehdään selvitys vuosien 2026-2027 aikana ja selvitystyön tuloksia ja mahdollisia jatkotoimia arvioidaan kevään 2027 aikana.

Muita ns. erillisselvitettäviä kohteita syksyn 2026 ja kevään 2027 aikana ovat lintuhoitolan toiminta, maksuton varhaiskasvatus, nuorisopalveluiden toiminta Saksalan osalta, kaupungin työllisyyspalveluiden ja työpaja Torpan toiminta ja musiikkiopiston mahdolliset vaihtoehtoiset tavat järjestää palvelutuotanto.

Erillisselvitysten avulla toimintaa tehdään läpinäkyväksi ja arvioidaan toiminnan kustannuksia ja hyötyjä sekä mahdollisia vaihtoehtoja toiminnan järjestämiseksi esim. yhteistyökumppaneiden kanssa.

Osallisuuden vahvistaminen jatkuu palvelualueen eri toiminnoissa syksyllä 2026 päivitettävän Heinolan kaupungin osallisuusohjelman mukaisesti. Osallisuuteen liittyy myös kansainvälistyminen, jota edistetään lisäämällä viestintää palveluista ja toiminnasta myös englannin kielellä. Lisäksi vaikuttavuuden arvioinnin käyttöönottoa jatketaan osana päätösten valmistelua.

Kasvatus- ja opetuslautakunta

Kasvatus- ja opetuslautakunta Selite	TP 2025	TA+Muut. 2026	TA 2027	Ero%	TS 2028	TS 2029
TOIMINTATUOTOT						
Myyntituotot	630 649	644 000	653 000	1,4 %	653 000	653 000
Maksutuotot	437 832	425 000	455 000	7,1 %	455 000	455 000
Tuet ja avustukset	306 004	274 900	283 500	3,1 %	283 500	283 500
Muut toimintatuotot	70 713	58 200	82 000	40,9 %	79 000	79 000
Toimintatuotot	1 445 197	1 402 100	1 473 500	5,1 %	1 470 500	1 470 500
TOIMINTAKULUT						
Henkilöstökulut	-16 855 715	-17 485 800	-18 021 600	3,1 %	-18 162 800	-18 698 400
Palvelujen ostot	-4 226 124	-4 372 500	-4 324 700	-1,1 %	-4 327 800	-4 381 500
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	- 425 199	- 447 700	- 416 700	-6,9 %	- 397 900	- 407 900
Avustukset	- 441 014	- 456 500	- 466 500	2,2 %	- 466 500	- 466 500
Muut toimintakulut	-4 251 949	-4 990 800	-5 453 900	9,3 %	-5 549 500	-5 643 700
Toimintakulut	-26 200 001	-27 753 300	-28 683 400	3,4 %	-28 904 500	-29 598 000
Toimintakate	-24 754 804	-26 351 200	-27 209 900	3,3 %	-27 434 000	-28 127 500
Rahoitustuotot ja -kulut	50	0	0		0	0
Vuosikate	-24 754 754	-26 351 200	-27 209 900	3,3 %	-27 434 000	-28 127 500
Poistot ja arvonalentumiset	- 282 535	-34 800	-9 000	-74,1 %	0	0
Tilikauden tulos	-25 037 290	-26 386 000	-27 218 900	3,2 %	-27 434 000	-28 127 500

TOIMINNAN KUVAUS

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuslaissa säädetään lapsen oikeudesta varhaiskasvatukseen. Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista opetuksen, kasvatuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka.

Kunnallinen varhaiskasvatus sisältää seuraavat muodot: päiväkotitoiminta, esiopetus, perhepäivähoito ja avoin varhaiskasvatustoiminta, jossa erityisesti tehdään yhteistyötä lapsiperheiden kanssa. Lasten huoltajilla on mahdollisuus valita kunnallisen varhaiskasvatuspaikan vaihtoehtona lasten kotihoidon tuki tai yksityisen hoidon tuki, jolloin lapsen hoitaja on kunnan hyväksymä yksityinen palveluntuottaja, jonka toimintaa kunta valvoo.

Heinolassa on viisi varhaiskasvatusaluetta; Pohjoinen alue, johon kuuluvat Kettukallion päiväkotitoiminta ja esiopetus, Kailaan alue (Kailaan päiväkotitoiminta), Tommolalan alue (Tommolalan päiväkotitoiminta), Jyrängön alue (Elämäntien päiväkotitoiminta ja esiopetus) sekä Eteläinen alue, johon kuuluvat Sinilähde-talon päiväkotitoiminta ja esiopetus sekä Vierumäen päiväkotitoiminta ja esiopetus.

Opetus- ja koulutus

Opetuksen- ja koulutuksen vastuualue vastaa perus- ja lukiokoulutuksen sekä taiteen perusopetuksen järjestämisestä musiikkiopistolla. Vastuualueen tehtäviin kuuluvat myös Heinolassa tapahtuva toisen asteen koulutuksen yhteistyön edistäminen Heinolan lukion, Koulutuskeskus Salpauksen ja Suomen urheiluopiston välillä.

Perusopetus ja lukiokoulutus järjestetään omana palveluna lukuun ottamatta vaativalta eriytyä tukea tarvitsevien perusopetuksen oppilaiden opetusta. Opiskeluhoollon asiantuntijapalvelut on järjestetty Hyvinvointialueen toimintana 1.1.2023 alkaen. Oppilasruokailu, kiinteistöjen hoito, siivous sekä vahtimestaripalvelut ostetaan kaupungin sisäisenä palveluna.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA SEN MUUTOKSET

Varhaiskasvatus

Valtakunnallinen, perusopetuslain muutoksiin perustuva oppimisen tuen uudistus käynnistettiin elokuusta 2025 lähtien. Lakimuutokset edellyttävät oppimisen edellytyksiä tukevia opetusjärjestelyitä, ryhmäkohtaista ja tarvittaessa lapsi-kohtaista tukea.

Varhennettu esiopetus tuli voimaan 1.8.2026. Lain mukaisia toimenpiteitä ja prosesseja vakiinnutetaan paikallisesti edelleen toimintakauden 2026–2027 aikana.

Varhaiskasvatuksen tuen osalta on odotettavissa muutos varhaiskasvatustakiin, jolla yhdenmukaistetaan tuen jatkumoa varhaiskasvatuksesta perusopetukseen.

Liikunnallista elämäntapaa edistetään lakisääteisesti esiopetuksessa elokuusta 2026 alkaen.

Opetus- ja koulutus

Lukuvuoden 2026–2027 aikana vakiinnutetaan oppimisen tuen laki- ja opetussuunnitelmamuutoksien edellyttämät uudistukset toimintakulttuurissa ja oppimisen tuen rakenteissa. Lakimuutokset velvoittavat opetuksen järjestäjää huolehtimaan oppimista tukevista opetusjärjestelyistä sekä ryhmäkohtaisesti että tarvittaessa oppilaskohtaisesti.

1.8.2026 voimaan tuli laki varhennetusta oppivelvollisuudesta ja perusopetuksen järjestämisestä oppilaalle, jolla on vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite. Turvallinen koulupäivä-malli käyttöön otettiin kaikissa perusopetuksen kouluissa. Seudullinen malli pureutuu kiusaamisen, häirinnän, syrjinnän ja väkivallan ennaltaehkäisyyn ja puuttumiseen.

Lisäksi perusopetuslaki on velvoittanut syksystä 2026 lähtien edistämään lasten liikunnallista elämäntapaa sekä perus- että esiopetuksessa. Keskeisiä osa-alueita ovat välituntiliikunnan, oppituntien toiminnallisuuden, hyötyliikunnan ja liikunnallisen tapahtumakulttuurin lisääminen. Heinolassa annetaan perusopetuksessa annettavan valmistavan opetuksen lisäopetusta. Perusopetuksen sujuvia siirtymiä täsmennettiin alkupolkutoiminnalla.

TOIMINNAN PAINOPISTEALUEET

Varhaiskasvatus

Syksyllä 2025 aloitettu järjestelmä uudistus etenee käyttöönotto vaiheeseen. eVaka -tietojärjestelmä ja siihen liittyvät osaprosessit otetaan käyttöön porrastaen syksyn 2026 ja vuoden 2027 aikana. Muutos vaikuttaa henkilöstöön, perheisiin sekä organisaation tukipalveluihin ja sidosryhmiin.

Seudullisen arviointimenetelmän käyttöä vahvistetaan edelleen ja toimintatapoja kehitetään lasten osallisuuden vahvistamiseksi jokapäiväisessä arjessa.

Paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman ja Esiopetuksen opetussuunnitelman sisältöjä vakiinnutetaan arjessa niin pedagogiikan, toimintaympäristöjen kuin johtamisen osa-alueilla. Toiminnan painopistealueita on leikki- ja ulkopedagogiikka sekä moninaisuuden hyväksymisen vahvistaminen. Aktiivista arkea ja liikunnallista elämäntapaa edistetään sekä varhaiskasvatuksessa, että esiopetuksessa.

Englanninkielisen varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen tarpeita sekä toimenpiteitä arvioidaan syksyllä 2026 tehdyn selvityksen tulosten perusteella.

Palveluverkkoa arvioidaan säännöllisesti lapsimäärä huomioon ottaen. Palveluverkkoselvitys 2026–2036 tehdään yhteistyössä FCG:n kanssa.

Opetus- ja koulutus

Oppimisen tuen uudistuksen toimintakulttuurin muutosta vahvistetaan ja toteutetaan tarvittavia toimenpiteitä.

Koulu- ja oppilaitosturvallisuutta vahvistetaan koulutuksen, teknologian ja turvallisuusaineistojen ajantasaistamalla.

Palveluverkkoa arvioidaan suhteessa alenevaan oppilasmäärään ja palveluverkkoselvitys tehdään vuosille 2026–2036 yhdessä varhaiskasvatuksen kanssa. Palveluverkkoselvityksen tuloksia saadaan keväällä 2027 aikana.

Vahvistetaan muun kielisten oppilaiden suomen kielen oppimista perusopetuksessa annettavan valmistavan opetuksen lisäopetuksella.

Kasvatus- ja opetuslautakunta
STRATEGIASTA JOHDETUT TAVOITTEET (VALTUUSTON SITOVUUSTASO)
Vastuuhenkilö: Palvelualuejohtaja

Strateginen tavoite	Palvelualueen tavoite 2027
Edistämme hyvinvointia	
Kestävä, turvallinen ja sujuva arki kaikille	Käyttöön otetaan turvallinen koulupäivä -malli perusopetuksessa. Lisätään viestintää lapsiperhepalveluista.
Kulttuurin, liikunnan ja ulkoilun ilon mahdollistaminen kaikenikäisille	Lisätään arjen liikunta-aktiviteetteja eri-ikäisten liikunnallisen elämäntavan edistämiseksi.
Parhaan oppimis- ja kasvupolun tarjoaminen	Arvioidaan varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palveluverkko.
Uudistamme työelämää ja asumista	
Muuttovoiton vahvistaminen ja kansainvälistymisen edistäminen	Kohdennetaan markkinointiviestintää lapsiperheille muuttovoiton saavuttamiseksi. Viestitään palveluista ja toiminnasta suomenkielen lisäksi myös muilla kielillä.
Monipuoliset asumisenvaihtoehdot veto- ja pitovoimatekijänä	
Kiinnostava kaupunkiyrittäjille ja yrittäjille	Suunnataan viestintää yrityksille perhepalveluista.
Vahvistamme kaupunkiyhteisöä	
Ennakoiva, rohkea, tietoon perustuva päätöksenteko ja johtaminen	Jatketaan vaikuttavuuden arviointi -mallin käyttöönottoa osana päätösvalmistelua. Vahvistetaan Kuntamaiseman käyttöä tiedolla johtamisen välineenä.
Osallisuuden ja yhteisöllisyyden vahvistaminen	Lisätään viestintää asukkaille osallistumismahdollisuuksista kaupungin toimintaan.
Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö	Jatketaan osaamisen johtamisen mallin käyttöönottoa työyhteisöissä. Vahvistetaan henkilöstön osaamista hyödyntää tekoälyä.

Tunnusluvut

Vuoden 2027 tunnuslukujen laskennassa on käytetty Heinolan asukaslukuna lukua 17 589 (Kuntamaisema 1.7.2026).

Tunnusluku	Toteutuma 2025	Ennuste 2026	Tavoite 2027
Varhaiskasvatus	426 €	459 €	473 €
€/asukas			
€/lapsi (Heinolan kaikki alle kouluikäiset)	12 247 €	13 470 €	14 312 €
Perusopetus	815 €	800	900
€/asukas			
€/oppilas	11 443 €	10 800	13 000
Lukiokoulutus	123 €	120	132
€/asukas			
€/opiskelija	11 002 €	11 000	12 700
Musiikkiopisto	38 €	35	40
€/asukas			
€/opiskelija	1279 €	1100	1362
Peruskoulun suorittaneiden osuus % 9. luok- kalaisista	99 %	95%	100 %

Riskienhallinta

Riskiluokka	Tunnistettu riski	Riski-arvo	Hallintakeino	Vastuu
Toiminnallinen riski	Henkilöstön rekrytointihaasteet; henkilöstön saatavuus (erityisesti sijaisuudet ja erityisluokan-opettajat sekä varhaiskasvatuksen sosionomit).	Todennäköisyys: 2 Merkittävyys: 1 	Oppilaitosyhteistyö, korkeakouluharjoittelijat Oppisopimuskoulutus vahva markkinointi ja hyvä työnantajakuva	Koulutusjohtaja, Virikkeellisen elämän palvelujohtaja, Varhaiskasvatustohtaja
Taloudellinen riski	Tietojärjestelmien integraatiohaasteet.	Todennäköisyys: 1 Merkittävyys: 2 	Järjestelmät toimivat tehokkaasti ja yhteensopivasti.	Koulutusjohtaja, Virikkeellisen elämän palvelujohtaja, Varhaiskasvatustohtaja
Toiminnallinen riski	Toimipaikkojen teknisten korjausten viivästyminen.	Todennäköisyys: 2 Merkittävyys: 2 	Sitoutunut yhteistyö projektien eri tahojen kanssa.	Koulutusjohtaja, Virikkeellisen elämän palvelujohtaja, Varhaiskasvatustohtaja
Strateginen riski	Kuntatalouden haasteiden vaikutus kaupungin talouteen.	Todennäköisyys: 1 Merkittävyys: 1 	Vahva pitkántähtäimen suunnittelu ja ennakointi, valmistelu	Koulutusjohtaja, Virikkeellisen elämän palvelujohtaja, Varhaiskasvatustohtaja
Toiminnallinen riski	Muut ajassa olevat uhat ja turvallisuus.	Todennäköisyys: 2 Merkittävyys: 1 	Tietoisuus asioista ja valmiudet toimia tarvittaessa	Koulutusjohtaja, Virikkeellisen elämän palvelujohtaja, Varhaiskasvatustohtaja

Opetus ja koulutus

Opetus ja koulutus Selite	TP 2025	TA+Muut. 2026	TA 2027	Ero%	TS 2028	TS 2029
Toimintatuotot	1 029 450	957 200	1 094 500	14,3 %	1 091 500	1 091 500
Toimintakulut	-18 276 746	-19 226 500	-19 989 300	4,0 %	-20 349 600	-20 823 300
Toimintakate	-17 247 296	-18 269 300	-18 894 800	3,4 %	-19 258 100	-19 731 800

TOIMINNAN KUVAUS

Opetuksen- ja koulutuksen vastuualue vastaa perus- ja lukiokoulutuksen sekä taiteen perusopetuksen järjestämisestä musiikkiopistolla. Vastuualueen tehtäviin kuuluvat myös Heinolassa tapahtuva toisen asteen koulutuksen yhteistyön edistäminen Heinolan lukion, Koulutuskeskus Salpauksen ja Suomen urheiluopiston välillä.

Perusopetus ja lukiokoulutus järjestetään omana palveluna lukuun ottamatta vaativaa erityistä tukea tarvitsevien perusopetuksen oppilaiden opetusta. Opiskeluhoollon asiantuntijapalvelut on järjestetty Hyvinvointialueen (HVA) toimintana 1.1.2023 alkaen. Oppilasruokailu, kiinteistöjen hoito, siivous sekä vahtimestaripalvelut ostetaan kaupungin sisäisenä palveluna.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA SEN MUUTOKSET

Lukuvuoden 2026-2027 aikana vakiinnutetaan oppimisen tuen laki- ja opetussuunnitelmamuutoksien edellyttämät uudistukset toimintakulttuurissa ja oppimisen tuen rakenteissa. Lakimuutokset velvoittavat opetuksen järjestäjää huolehtimaan oppimista tukevista opetusjärjestelyistä sekä ryhmäkohtaisesti että tarvittaessa oppilaskohtaisesti. Lisäksi 1.8.2026 voimaan tuli laki varhennetusta oppivelvollisuudesta ja perusopetuksen järjestämisestä oppilaalle, jolla on vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite.

Perusopetuslaki on velvoittanut syksystä 2026 lähtien edistämään lasten liikunnallista elämäntapaa sekä perus- että esiopetuksessa. Keskeisiä osa-alueita ovat välitunti liikunnan, oppituntien toiminnallisuuden, hyötyliikunnan ja liikunnallisen tapahtumakulttuurin lisääminen. Heinolassa annetaan perusopetuksessa annettavan valmistavan opetuksen lisäopetusta. Perusopetuksen sujuvia siirtymiä täsmennettiin alkupolkutoiminnalla.

Heinolan matala syntyvyys vaikuttaa koulujen toimintaan ja se otetaan huomioon toiminnan ja henkilöstömäärän suunnittelussa muutosohjelman linjausten mukaisesti.

TOIMINNAN PAINOPISTEALUEET

Oppimisen tuen uudistuksen toimintakulttuurin muutosta vahvistetaan ja toteutetaan tarvittavia toimenpiteitä.

Koulu- ja oppilaitosturvallisuutta vahvistetaan koulutuksen, teknologian ja turvallisuusaineistojen ajantasaistamalla.

Turvallinen koulupäivä-malli käyttötettiin kaikissa perusopetuksen kouluissa. Seudullinen malli pureutuu kiusaamisen, häirinnän, syrjinnän ja väkivallan ennaltaehkäisyyn ja puuttumiseen.

Palveluverkkoa arvioidaan suhteessa alenevaan oppilasmäärään ja palveluverkkoselvitys kattaa vuodet 2027-2036. Palveluverkkoselvityksen tuloksia saadaan kevään 2027 aikana.

Vahvistetaan muun kielisten oppilaiden suomen kielen oppimista perusopetuksessa annettavan valmistavan opetuksen lisäopetuksella.

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatus Selite	TP 2025	TA+Muut. 2026	TA 2027	Ero%	TS 2028	TS 2029
Toimintatuotot	415 747	444 900	379 000	-14,8 %	379 000	379 000
Toimintakulut	-7 923 256	-8 526 800	-8 694 100	2,0 %	-8 554 900	-8 774 700
Toimintakate	-7 507 509	-8 081 900	-8 315 100	2,9 %	-8 175 900	-8 395 700

TOIMINNAN KUVAUS

Varhaiskasvatuslaissa säädetään lapsen oikeudesta varhaiskasvatukseen. Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista opetuksen, kasvatuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka.

Kunnallinen varhaiskasvatus sisältää seuraavat muodot: päiväkotitoiminta, esiopetus, perhepäivähoito ja avoin varhaiskasvatustoiminta, jossa erityisesti tehdään yhteistyötä lapsiperheiden kanssa. Lasten huoltajilla on mahdollisuus valita kunnallisen varhaiskasvatuspaikan vaihtoehtona lasten kotihoidon tuki tai yksityisen hoidon tuki, jolloin lapsen hoitaja on kunnan hyväksymä yksityinen palveluntuottaja, jonka toimintaa kunta valvoo.

Heinolassa on viisi varhaiskasvatusaluetta; Pohjoinen alue, johon kuuluvat Kettukallion päiväkotitoiminta ja esiopetus, Kailaan alue (Kailaan päiväkotitoiminta), Tommolan alue (Tommolan päiväkotitoiminta), Jyrängön alue (Elämäntahtitalon päiväkotitoiminta ja esiopetus) sekä Eteläinen alue, johon kuuluvat Sinilähde-talon päiväkotitoiminta ja esiopetus sekä Vierumäen päiväkotitoiminta ja esiopetus.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA SEN MUUTOKSET

Valtakunnallinen, perusopetuslain muutoksiin perustuva oppimisen tuen uudistus käynnistettiin elokuusta 2025 lähtien. Lakimuutokset edellyttävät oppimisen edellytyksiä tukevia opetusjärjestelyitä, ryhmäkohtaista ja tarvittaessa lapsikohtaista tukea. Varhennettu esiopetus tuli voimaan 1.8.2026. Lain mukaisia toimenpiteitä ja prosesseja vakiinnutetaan paikallisesti edelleen toimintakauden 2026–2027 aikana. Varhaiskasvatuksen tuen osalta on odotettavissa muutos Varhaiskasvatuslakiin, jolla yhdenmukaistetaan tuen jatkumoa varhaiskasvatuksesta perusopetukseen.

Heinolan matala syntyvyys vaikuttaa varhaiskasvatuksen toimintaan ja se otetaan huomioon toiminnan ja henkilöstömäärän suunnittelussa muutosohjelman linjausten mukaisesti.

TOIMINNAN PAINOPISTEALUEET

Syksyllä 2025 aloitettu järjestelmä uudistusprosessi etenee käyttöönotto vaiheeseen. EVKa järjestelmä ja siihen liittyvät osaprosessit otetaan käyttöön porrastaen syksyn 2026 ja vuoden 2027 aikana. Muutos vaikuttaa henkilöstöön, perheisiin sekä organisaation tukipalveluihin ja sidosryhmiin.

Seudullisen arviointimenetelmän käyttöä vahvistetaan edelleen ja toimintatapoja kehitetään lasten osallisuuden vahvistamiseksi jokapäiväisessä arjessa.

Paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman ja Esiopetuksen opetussuunnitelman sisältöjä vahvistetaan arjessa niin pedagogiikan, toimintaympäristöjen kuin johtamisen osa-alueilla. Toiminnan painopistealueita on leikki- ja ulkopedagogiikka sekä moninaisuuden hyväksymisen vahvistaminen. Aktiivista arkea ja liikunnallista elämäntapaa edistetään sekä varhaiskasvatuksessa, että esiopetuksessa.

Englanninkielisen varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen tarpeita sekä toimenpiteitä arvioidaan syksyllä 2026 tehdyn selvityksen tulosten perusteella.

Palveluverkkoa arvioidaan säännöllisesti lapsimäärä huomioon ottaen. Palveluverkkoselvitys 2026–2036 tehdään yhteistyössä FCG:n kanssa. Palveluverkkoselvityksen tuloksia saadaan keväällä 2027 aikana.